

Lay Zsóka
ŐRÜLTEK HÁZA

- Ha ilyen állapotban találja az orvos, biztos be fogja utalni! - mondja az ápolónő.

Azt hiszi, szegény, nem akarom, ezért figyelmeztet ilyen jóindulatúan. De pont, hogy igen! Hevesen ver a szívem, türelmetlen vagyok. Édesapám mellett ül. Csendesen. Milyen tehetetlen, szomorú! Ha tudná, milyen gondolatok tombolnak bennem... Végtelenül sajnálom, hogy itt, a szeme láttára megy tönkre a lánya!

- Jöjjenek be - mondja az orvos.

Megtorpanok. Miért hív mindkettőnket?! Így nem tudok őszinte lenni!

- Lehet egyedül? - kérdezem kétségbeesve.

Az orvos bólint:

- Igen, lehet...

Bemegyek. Leültet egy nagy asztalhoz, magával szembe.

- Mondja, asszonyom, mi történt? Ha jól értesültem, kisfia a kórházban van, nagyon beteg, ön pedig kimerült, fáradt...

- Igen, a kórházban van - suttogom. - Miattam. Én tettem tönkre... Én vagyok az, aki miatt visszautasítja a táplálékot, én mérgeztem meg... A tejemmel. Mert megromlott, és megfertőztem a gondolataimmal. Én vagyok a tettes! - kiáltom.

- Nyugodjon meg, ezek a gondolatok gyakoriak a friss anyáknál, főleg, ha szoptatási nehézségekkel küzdenek... Mondja csak, érezte úgy, hogy követik?

- Konkrétan nem, de a tekintetekkel igen. Mindenki látja, hogy képtelen vagyok táplálni! Szerencsétlen vagyok... Az utcán is láttam, hogy minden anya képes etetni a gyermekét! És a gyermek elfogad mindent! Csak az enyém nem! Nem kell neki semmi! Engem néznek, és azt látják, nem akarom etetni. Pedig adogatom, nyújtom feléje az ételt, még az utcán is szoptatom. De nem, nem kell neki! Miért nem?! Mert igazából én nem akarom, hogy akarja... De... De... Ez sem teljesen igaz. Ha valamit elfogad, ha végre látom, hogy megivott egy cumisüvegni tejet, minden olyan lesz, mint régen! Megnyugszom, és

normálisnak érzem magam... De... De ... akkor ki a franc diktálja ezeket a gondolatokat??? Miért hiszem el őket, miért nem tudom elhessegetni?! Mert a gyermekem valóban beteg lett! Érti?! Vérmérgezés. Mitől?? A gondolataimtól, hát persze, beleszivárogtak a tejbe és... átmentek a gyerek vérkeringésébe!! Hát nem tiszta és logikus!

- Nyugodjon meg, asszonyom, ezek nem valós dolgok. Ön nagyon meg van ijedve. Gondolt arra, hogy véget vet az életének?

- Igen.

- Próbálkozott is?

- Igen.

- Hogyan?

- Ki akartam ugrani az ablakon.

- A gyerekkórházban?

- Igen.

- És tett valamit, konkrétan?

- Igen. Kilógattam a lábam. De nem ugrottam, mert félbeszakítottak.

Hívtak átvenni a gyermekem.

- Ha beleegyezik, beutaljuk. Szeretné, ha itt kezelnék?

- Igen.

- Rendben. Lemérjük a vérnyomását, megcsináljuk az analíziseket, és beszélgetni fog egy pszichológussal.

Semmi nélkül maradok. Megszűrnak. Valami erős nyugtató, gondolom. Nahát, még telefonálni sem tudok? Nem, programhoz vagyok kötve. Juj, de egyedül vagyok... Mit csinálhat a kisfiam, úgy hiányzik... és a kedvesem is! Most mi lesz? Felkelek az ágyból, bolyongok egyik teremből a másikba. Egyre idegesebb leszek. Majdnem sírok, mint egy kisgyerek. A kedvesemet akarom!!! Belém nyomnak még egy adagot. Ettől visszazuhanok az ágyba.

Hullámzik a szoba, fagyos napfényben úszik, rideg, ijesztően vonzó. Magas falak, hatalmas zárt ablakokkal, végtelen mennyezettel, rengeteg ágygal és őrülttel. Mintha már jártam volna itt. Talán álomban vagy egy másik létben, nem tudom. Egy idős, szőkére mázolt hölgy folyamatosan süteményrecepteket mormol, amint meghallja, hogy magyarul beszélek, felcsillan a szeme... *Ide aztán ne jöjjön!* – gondolom félhangosan, de máris az ágyamhoz libben. Folytatja a felsorolást,

magyar nyelvre váltva. Látom, hogy lehetetlen lesz elküldeni, hagyom, hogy mondjon.

Patakokban folyik a mellemről a víz, átázik a fölsőm, fázom. Rémülten tépem le magamról a blúzt, a mellem nedves, kikopott törölközőkkel lekötve. Szoptatnom kellene, kapok észhez! De nincs itt se gyerek, se bölcső. Folyik a kötésből a víz és tej egyvelege, valahogy meg kellene szabadulnom tőle. Megpróbálom leráncigálni, de máris mellettem az ápolónő, aki kedvesen, gyöngéden visszacsomagol a rongyokba.

- Ne hadakozzon!! Tejapasztáskor kötelező a hidegborogatás, velem is így tették annak idején! - mondja határozottan. Megadom magam, jólesik ez a szokatlan gondoskodás, és mély álomba zuhanok.

- Pusztuljatok, férfiak, mind, ahányan vagytok! - ébreszt fel hirtelen egy magából kikelt női hang. Erős robajjal kicsapódik az ajtó, egy óriásasszonyt földhöz vágnak, eszeveszetten hadakozik a két izmos fiúval, üti, vágja őket. Már-már kiszabadul a szorításuk alól, de aztán legyőzik, ágyhoz kötik, és belenyomnak két injekciót. Itt ez a szokás. Csend lesz. Vágni lehet.

Még mindig vizes vagyok, és elfog a vágy kisfiam után. Kiszolgáltottságomban reménykedni kezdek, hogy túlélte, megnyugtatták, és átvészelt az első órákat nélkülem és a mellem nélkül. Felülök, de elkap a szédülés, visszahullok az ágyba.

Amikor kinyitom a szemem, ordítanom kell. Paplanomat, lábszáramat hatalmas, csapzott szárny sötét árnyéka borítja. Tulajdonosa ott ül az ágyrácson, virraszt. Mit keres itt ez a ragadály, erőszakos, tapintatlan vészmadár?! Itt csattogatja fölöttem a szárnyait már megint! Egyszer már sikerült az örületbe kergetnie, hát itt sem szabadulok tőle?! Fojtogat, rám telepszik, pakolja a nyakamra a hasznavehetetlen *herberiáit!*

- Hess, hess innen, te csóka!! Ki engedett ide?! - Az ablakok zárva, hogy repült ez ide? Az örök nem vigyáznak? - Hess, hess, te csóka! - kiabálok torkom szakadtából. - Veled kezdődött minden, te ijesztettél meg a szörnyű haláltörténeteiddel. Mindig ott ólálkodtál a hátam mögött, amikor szoptatni akartam. Elszívtad a jó tejet, hagytad a feketét!

Szerencsémre megjelenik kedvesem, és határozott kézmozdulattal elúzi. Mosolyog, magához szorít, istenem, milyen jó! Legalább ez a rémálom véget ért...

Hozzák az ételt, jó nagy adag zöldségleves, csirkecomb krumplival. Szokatlan ez a mennyiség, kanállal kell enni mindent. Az biztonságos, bár lenyomhatnám a torkomon, ha nagyon akarnám. De nem akarom, még nem... már nem? Lehetőségként azért megtartom a gondolatot.

Felmegyünk a csigalépcsőn, megkapom a szobámat. Három ágygal és két gyanús asszonnyal. Az egyik, édes istenem, recepteket mormol! Őt kell hallgatnom ezentúl? Hogy fogom bírni mellette?! A másik is csak néz maga elé, tompán, időnként kezét mos, keresztet vet, bámulja magát a tükörben. *A késektől fél!* – figyelmeztet egy hang, fejemben megszólaló senki hangja. *Azt hiszi, meg akarják ölni! Itt biztonságban érzi magát!* A receptes asszony felismer, boldogságtól ragyogva beszél hozzám. Hosszasan és összefüggéstelenül. Be nem állna a szája! Olyan gyámoltalan, folyton gurul le az ágyról... Látom, nincs semmije, senkije. Megsajnálom. Minden éjjel kétszer-háromszor is visszapakolom a földről a fekhelyére. Még jó, hogy elég nagyokat csattan, így minden egyes alkalommal felébredek. Az óriásasszony bugyikkal ajándékozza meg, én WC-papírt, törölközőt, vizet és édességet adok neki. Imádja az édességet, ódát zeng róla. Megszeretem. Gondjaimba veszem. Karonfogva járunk, az orvosságok hatására én a folyosó egyik, ő a másik falának csapódik. Középen összefonódva, szépen egyensúlyozunk, mint két tornászlány. Egymásba kapaszkodva megyünk enni, sétálni az alig néhány négyzetméteres kőudvarra, együtt etetjük a galambokat, és együtt várjuk a szabadulást.

Egymagamban vánszorgok ki az ebédlőbe, folyosók, ajtók, ablakok összefolyva, nehezen tájékozodom. Nem tudok megállni, nekizuhanok a falnak. Négykézláb tántorgok, kapaszkodom, de folyton visszasiklom a földre. Kúszok-mászok, le van lassulva körülöttem minden és mindenki. Alig várom, hogy végre ledőlhessek. Hogy ne tudjak se magamról, se másról. Egy kicsit hadd haljak meg, szűnjek meg egy pillanatra. Belezuhanok valami mély, önfeledt, mámoros álomba, összekuporodva, mint az anyaméhben. Halk neszre ébredek, kinyitom a szemem. Egy nagy, világító, sárga szempárral találkozom, rezzenéstelenül tükrözi vissza az arcom. Megrázza a nyakát, fehér tollait

átvilágítják az ablakon beszűrődő nap sugarai. Eltűnnek szeméből vonásaim, már csak őt látom. Lassan derengeni kezd, hogy régi ismerős. Ősi tudással rendelkező fehér hóbagolyboszorkányom.

- A gyermekem miattam beteg!! - vallom be neki - Én vagyok a sötétség... az ördög!!

- Ha mindenkinek ekkora hatalma lenne, már nem létezne a világ. Túl sokat képzelsz magadról! - nevet, majd bűgő hangon a fülembe súgja: - Engedd, hogy legyen, aminek lennie kell! Meséld el azt, amit behunytt szemmel látsz!

- A sötétségből egy sűrű erdő kezd kirajzolódni - suttogom - méregzöld lombokkal. A nap sugarai áttörik a homályt, megvilágítják a mellettem fakadó kristálytisza, életadó forrást.

Hej, másnap milyen jól vagyok! Életerősnek érzem magam, már nem szédülök, és józan ésszel gondolkodom. Most, ha kiengednek, mindent újrakezdek. Élni fogunk, kirándulni, utazni, emberekkel találkozni. Minden a legnagyobb rendben. Boldogan újságolom a hírt az orvosnak. De kiábrándít: még két hétig benn kell ülnöm. Nem értem az egészet, hiszen meggyógyultam, otthon a helyem, a szeretteimmel. Szükségünk van egymásra.

- Nem lehet, asszonyom, az orvosságokat fokozatosan, felügyelet alatt kell minimálisra csökkenteni. Amikor elérjük a biztonságos adagot, kiutaljuk.

A fenébe, gondolom, ez egy csapda. Dugják fel az orvosságaikat, nem azok gyógyítottak meg! A hóbaglyomról nem mesélhetek, mert még több adagot fognak belém tukmálni. Türelmesen ki kell bírnom. Majd keresztrejtvényeket fogok fejteni, olvasni, enni, inni, aludni ez alatt a két hét alatt. Valahogy eltöltöm az időt.

Az idő valóban telik, de mintha valami fokozatosan mérgezné a levegőt. Már nem tudok olyan nagyokat aludni. Sőt, minden éjjel pár órával kevesebbet. Aztán egyáltalán nem jön álom a szememre. Sem éjjel, sem nappal. Minden fehér. Az orvos köpenyétől egészen a fehér éjszakákig. Úrrá lesz rajtam a félelem. Mi ez a furcsa, sötét energia?

A tejaszító bogyók mellett fejnem kell. Fejni! Ez aztán az irónia! Pár hete még azért tettem, tejszaporító bogyók mellett, hogy jó sok legyen, most, hogy ne legyen. Szentelenül zakatol a gép, felhívja magára társaim figyelmét. Ömlik a tej, mentségemre arra gondolok, hogy a gyógyszerek mellett úgysem szoptathatnék. De nem tudok

szabadulni a keresztvető asszony elítélő, megvető tekintetétől. Halványan a fejemben megszólal egy hang, olyan, mintha az asszonyéból pattanna át az enyémbe: *meg akarod ölni a gyermeked, tudom én, azért vagy itt, és azért nem adod neki a tejed. Immár egészen fekete, nem látod?* A fehér hóbaglyomra gondolok, és gyöngéden eleresztem a hangot.

Lüktet a halántékom és a tarkóm, fájdalomtól nyilall a nyakam, hullámokban önti el a testem a hő. Altatót kérek egy nővértől, csak egy felet ad. Beveszem. Percek múlva valami szokatlan forróság önti el a mellem és altestem, kellemetlen, ijesztő érzés. Felkelek, járkálok, csendesítem magam. Lüktetek és fájok mindenhol, a félelemtől megdermedek. Biztos ők teszik, a gyógyszereikkel! Hogy ne szabadulhassak innen! Kísérleteznek rajtam, összeviszsa, következtelenül adják az orvosságokat, láttam én! Valamit ki kell találnom. Nem szabad a csapdájukba esnem! Nem szabad észrevenniük rajtam a borzalmat! Úgyesen kell mímelni a jólétet, elégedettséget, mosolyogni, enni-inni...

Kényszeresen figyelem, elemzem a többi beteg viselkedését. Felismerésként villan át rajtam: itt egy minitársadalom van kialakulóban! Rettegni kezdek az agyamban megszülető összeesküvés-elméletektől. *Hát persze, figyeld csak, mondom magamnak, az óriásasszony kedvességével, szolgálatkészségével észrevétlenül mindenkit maga alá rendel. Még az ápolókat is. Eddig szorgalmasan, alázatosan besegített a konyhán, most, ni csak, mint egy zsarnokfeleség, az asztalra felpakolt lábakkal követeli a második adag levest! És meg is kapja, a mihaszna! Az udvaron szinte mindenki körülötte forog, szervezkedik, cigarettát, kávé csempésznek közös erővel. Behálózta őket, sikeresen! Szeretője is van! Pedig egy hete még megölte volna a férfiakat! Azt a szerencsétlen skizofrén fiatalembert ejtette áldozatul, aki lépten-nyomon a sarkában van, készségesen szolgálja, és halálosan féltékeny. Nem lesz ennek jó vége!*

Negyedik éjszaka, hogy nem alszom. Még mindig az a rettenetes hóhullám a tarkómon. Valósággal izzik a nyakam, a fejem hamarosan szétrobban, ha valamit nem teszek. Forgolódom az ágyban, sétálok, imádkozom, bárányokat számolok, külön fehérekre és feketékre osztom őket. A szőke asszony párszor leesik, megszokásból visszapakolom, vizet viszek neki. Nem találja el a száját, a pohár víz az ágyára ömlik. Törölgetem a matracát, megfordítom a lepedőjét, visszafektetem. A kinti hangokból már következtetni tudok, hogy hajnalodik. Meddig lehet ezt bírni? Kialvatlanságban halt-e már meg valaki?!

Próbálkozom a délutáni pihenéssel, sikertelenül.

- Maga még mindig alszik? - kérdi tőlem egy ápolónő.

- Most ébredszem - hazudom, némi elégtételt érezve.

Visszacsukom a szemem. Megint végigsöpör rajtam az a szörnyű érzés, hőhullám, lüktetés, iszonyatos testi fájdalom... Mi ez? Lassan felocsúdom. Velem szemben gubbaszt, rám meredve, véretem szívva egy pocskék, ragacsos keselyű. Búzik a dögevéstől.

- Te teszed ezt velem, te rusnya hullarágó! Hát nem látod, hogy élek! Még élek, és élni fogok! Nem szégyelled magad?! - ordítok legbelül, de hang nem hagyja el a számat.

Felismerem a keselyű képébe burkolt keresztvető asszonyt, és megértem, hogy ki van éhezve. Ha egészséges lélekre talál, rögtön megrontja. Hogy szabaduljak tőle? Megpróbálok az orvosságokban bízni, de nincs hatásuk. Csapdába estem. Az asszony véretem szívja, az orvosok kísérleteznek rajtam. Senkinek sem szólhatok. A kedvesemnek sem. Holnap jön utánam. Nagyon kell vigyáznom, mit ejtek ki a számon, mit lát majd rajtam.

Másnap hangos csattogtatásra ébredek, mintha koporsót szögeznének.

- Nem jó, ami történt - suttogja egyik ápolónő a másiknak. Meghallom a párbeszédet.

- Felakasztotta magát a kilincsre, és sikerült neki, elpatkolt.

Fejemben elszabadul a pokol. Halálhírré ébredni azon a napon, amikor kiengednek... Ha kiengednek. Kimegyek az udvarra, mindenki titokzatosan suttog, a halál szele ott a levegőben. Mindenki tudja, mindenki titkolja. Mégis mintha semmi sem történt volna. A csattogtatás folyamatosan hallatszik, vést jósol. Visszamegyek a folyosóra, lefagyva állok az ablakban... Innen nincs kiút... Előbb-utóbb mindenki itt és így végzi...

Türelmetlenül, elborzadva várom a kedvesem, hogy vigyen innen. Nem merek az ágyamon ülni, a folyosó ablakából bámulom a cigaretázó betegeket. Megérkezik az orvos kíséretében. Tudom, hogy hibátlanul kell eljátszanom a meggyógyult, megújult feleséget, anyát.

- Nézzen a társára - mondja az orvos -, hogy látja, visszakapja a régi, derűs asszonyt?

Nevetve dudorászok, idegesen mosolygok, felfokozott lámpalázzal várom kedvesem válaszát...

- Igen! - mondja határozottan, és ezzel kézbe kapom a hazaszóló útlevelem...

- *Mem, mem* - néz a szemembe kisfiam, és halványan elmosolyodik. Belém hasít ez a mosoly. Itthon vagyok, terítve az asztal, a család felszusszanva vesz körül.

- Most már jól vagy, meggyógyultál, ugye? - kérdezzetik. - Nagyon várt már ez a fiú haza, szüksége van rád!

Alig tudok nyelni, erőltetem az evést, közben hánynom kellene. De nem szabad. Nehogy észrevegyék!

- Igen... Jól vagyok. Meggyógyítottak... - hazudom.

Bujkálók a házban, kerülöm kedvesem tekintetét. A fenébe, itthon sem vagyok jobban. Ugyanúgy kínoz a fejfájás, lüktetés! Éjszaka fetrengek az ágyban. Nem tudok aludni. Hogy fogom gondjukat viselni? Még szerencsétlenebb vagyok, mint a beutalás előtt. Halálfélelem gyötör. Nagyon magas a vérnyomásom. Nem merek senkinek sem szólni. Ha nem vágom fel az ereimet, úgy is holtan fognak találni egy-két nap múlva. Ez a bénultság, borzalom fog velem végezni. Levegőért kapkodok, semmi nem tud egy percre sem megnyugtatni. Minden börtön. A kórház, az otthon, a város, a világ. Minden tekintet rám van szegeződve. Lesik, mikor árulom el magam. Várják, hogy rajtakapjanak.

- *Nem gyógyult meg* - hallom a hangokat -, *mindig is bolond volt, gyerekkora óta meg van hasadva. Nem egyszer érezte magát vázában vagy a testén kívül. És még hányszor ébredt meg úgy álmában, hogy nem tudott mozdulni, csak a körmeit véste véresre a lepedőbe! Folyton ott érezte a halottak leheletét a tarkóján. Nem, nem, nem normális!*

Magamon belül vagyok. Izmokkal bélelt csontvázban, töpörödötten. Ebből a sötét mélységből próbálkozom kapaszkodva kitekinteni, a test szemén keresztül. Kukucskálok: egy árnyalatnyival sötétebb a világ körülöttem. Ez mindent megváltoztat. Nem tudok azonosulni ezzel a homállal. Nem hív, inkább visszanyom. Ugyanaz a tér, mint mindig, de elűz. *Nincs itt helyed! Ez nem a te valóságod! Nincs is valóságod, ha netán keresnéd. Ne tedd.*

Reszketve mosok el egy cumisüveget, amikor kedvesem kézen fog. Leültet magával szemben.

- Látom, hogy nem vagy jól! Mesélj!

- Beszélhetek?

- Kérlek!

Sírni kezdek. Hónapok óta először. Megdöbbsz, hogy észrevett. Bizonytalan vagyok.

- Elmondom - zokogom -, de ígérd meg, hogy nem küldesz vissza! Bármit mondok, kettőnk között maradjon!

- Nem adtam elég időt neked, túl sok volt az elvárás! Ne haragudj! Minden úgy lesz, ahogy te akarod... Hallgatni fogok, közösen átvészéljük! Tudom, hogy még nem gyógyultál meg!!

Utolsó mondata bilincseket vesz le a testemről. Az a furcsa homály párologni kezd. Érintése megnyugtat, érzem, hogy helyreáll lassan a pulzusom, vérnyomásom. Ölelése áthevít, feléledek. Visszatalálok önmagamhoz, szemem az enyéem, nem csak a testemé. A konyha barátságossá válik. Kisfiam felébred, mosolya rég feledésbe merült, mélyről feljövő örömmel tölt el. Itthon vagyok, megérkeztem.

Homo Deus sorozat (30 x 30 cm)